

J.A. Scholten, fabriek-landmeter van het Hoogheemraadschap van Schieland, tekende hij een rioleringsplan dat bekendheid kreeg als het Waterproject. Directeur van Gemeentewerken W.A. Scholten (1855-1861; niet te verwarren met genoemde J.A. Scholten) zorgde voor een belangrijke aanvulling op het Waterproject door een verbetering van de aanvoer van schoon water voor te stellen. De riolen konden daardoor grondiger worden gespoeld.

Met behulp van dit riolenstelsel werd een gebied ter weerszijden van de stadsdriehoek ontsloten. Deze negentiende-eeuwse uitbreiding van de stad Rotterdam werd wel aangeduid met de naam Waterproject, of met de aanduiding 'tussen de singels van het Waterproject'. In dit verband is het zinvol te spreken van het 'Eerste Waterproject'. Het groots opgezette schema voor de stedelijke waterhuishouding heeft namelijk veel verwantschap met de plannen die dertig jaar later werden gepresenteerd door directeur van Gemeentewerken G.J. de Jongh (1879-1910). Door zijn voorstellen te voorzien van het predikaat 'Tweede Waterproject' wordt benadrukt dat er sprake is van een grote mate van continuïteit.

Zo vanzelfsprekend was die continuïteit overigens niet. Er waren inmiddels zoveel alternatieven voorhanden, dat de meeste raadsleden door de bomen het bos niet meer konden zien. De onzekerheid werd treffend verwoord door het raadslid Hudig. Bij de slotstemming over de voorstellen van De Jongh verklaarde hij zich voorstander van het Tweede Waterproject, maar hij schroomde niet om daaraan toe te voegen dat het voor hem en zijn mederaadsleden eigenlijk 'een quaestie van geloof' was.

In het kielzog van de gepresenteerde alternatieven zagen twee gemeentebedrijven het licht, de Drinkwaterleiding en de Gemeentereiniging. De ontstaansgeschiedenis van de Drinkwaterleiding heeft een directe relatie met het Eerste Waterproject en wordt in dit artikel besproken. Aansluitend komt in het volgende artikel de geschiedenis van de Gemeentereiniging aan bod en, direct daarmee samenhangend, de geschiedenis van het Tweede Waterproject.¹⁾

Polderland wordt polderstad

Rotterdam was in het midden van de negentiende eeuw een overzichtelijk stadje. De stedelijke ruimte was opgebouwd uit een aantal eenvoudige elementen. Rotterdam dankt zijn naam aan de afdamming van het riviertje de Rotte bij de aanleg van de Schielandsche Hooge Zeedijk (\pm 1240). Aanvankelijk bouwden de